

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Olomouc

Inspekční zpráva

Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk

Sportovní ulice 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Identifikátor školy: 600 148 386

Zřizovatel: Obec Ruda nad Moravou, 9. května 40, 789 63 Ruda nad Moravou

Školský úřad Šumperk, Lautnerova 1, 787 01 Šumperk

Termín konání komplexní inspekce: 3. - 9. října 2000

Čj.	135 311/00-05051
Signatura	km5cu101

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Ruda nad Moravou byla zařazena Školským úřadem Šumperk do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jako příspěvková organizace rozhodnutím ze dne 18. 11. 1999 čj. 73/99-B-00. Ve školním roce 2000/2001 má 17 tříd 1. - 9. ročníku s celkovým počtem 417 žáků, z nichž 305 dojíždí ze 17 okolních obcí a jejich místních částí. Počet žáků odpovídá stanovené kapacitě školy.

Škola sdružuje školní družinu se dvěma odděleními a školní klub.

V 1. - 4. ročníku a v 6. - 9. ročníku se vyučuje podle vzdělávacího programu (VP) Základní škola čj. 16 847/96-2. V 5. ročníku pokračuje výuka podle VP Obecná škola čj. 12 035/97-20. Jako povinný cizí jazyk si žáci mohou volit mezi předměty anglický jazyk a německý jazyk.

Rada školy není zřízena.

Podnětem k uskutečnění komplexní inspekce bylo anonymní oznámení ze dne 19. června 2000, které obsahuje mimo jiné i kritiku úrovně výchovně-vzdělávací činnosti školy.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Česká školní inspekce (ČŠI) hodnotila kvalitu vzdělávání na základě hodnocení podmínek a průběhu výuky ve vybraných třídách v následujících předmětech:

- český jazyk v 1. - 9. ročníku
- německý jazyk ve 4. - 9. ročníku
- matematika v 5. - 9. ročníku
- fyzika v 6., 8. a 9. ročníku
- přírodověda ve 4. a 5. ročníku
- přírodopis v 6. - 9. ročníku

Společná zjištění

Týdenní hodinové dotace sledovaných předmětů odpovídají schváleným učebním dokumentům obou zvolených vzdělávacích programů. Přínosem pro zefektivnění výuky v předmětech český jazyk a matematika ve třídách 6. ročníku, které mají nejvyšší počty žáků, je dělení jedné vyučovací hodiny z čtyřhodinové týdenní dotace.

Povinná výuka českého jazyka a matematiky v 9. ročníku je vhodně doplněna nepovinnými předměty cvičení z českého jazyka a cvičení z matematiky. Vzhledem ke sledovanému předmětu německý jazyk umožňuje učební plán školy žákům 8. a 9. ročníku zvolit si jako volitelný předmět druhý cizí jazyk - anglický jazyk. Zájem žáků o přírodu je rozvíjen a obohacován v nepovinném předmětu člověk a příroda.

Pedagogický sbor školy má z hlediska věkového průměru a zastoupení učitelů - mužů velmi příznivé složení. Jeho aprobační skladba vyhovuje již méně zajištění odborné a pedagogické úrovně výchovně-vzdělávací činnosti. Ředitel školy však využil optimálně odbornou způsobilost jednotlivých učitelů a přihlédl i k jejich individuálním schopnostem. Ve škole chybí jeden učitel s pedagogickou a odbornou způsobilostí pro první stupeň a učitelé s kvalifikací pro výuku na druhém stupni v předmětech anglický jazyk, německý jazyk, tělesná výchova a rodinná výchova. Tato skutečnost většinou neovlivnila negativně kvalitu vzdělávání

ve sledovaných předmětech.

Škola poskytuje žákům i učitelům vhodné učební a pracovní prostředí, které se průběžně udržuje a zkvalitňuje. Prostorové podmínky většiny kmenových učeben odpovídají počtům žáků ve třídách a jsou podnětně, účelně a esteticky upraveny. Prostorově nevyhovující jsou učebny třídy I. A a IV. B.

Dodržování psychohygienických požadavků z hlediska členění vyučovacích hodin, střídání činností a užití relaxačních prvků bylo na průměrné úrovni. Osvětlení a větrání učeben odpovídaly požadavkům školní hygieny. Starší žakovský nábytek vyhovuje věku žáků, v učebnách vyšších tříd je již značně opotřebovaný.

Český jazyk

Obsahové a časové rozvržení učiva v předložených tematických plánech učiva korespondovalo s učebními osnovami. ČŠI zjistila dílčí nedostatky v plánování mluvnického učiva ve 4. , 5. a 6. ročníku, kde se neprojevily změny podle schválených úprav a doplňků, které jsou v platnosti od 1. září 1998.

První stupeň

Učitelé českého jazyka jsou kromě jednoho odborně a pedagogicky způsobilí. Při výuce se odbornost a metodická erudice některých učitelek projevila velmi příznivě. Negativem je skutečnost, že bez systematického metodického vedení a spolupráce na prvním stupni se v práci ostatních učitelů tytéž vyučovací metody projevily jako násilné a neúčelně použité.

Vybavení učebnicemi a učebními pomůckami je standardní. Všichni vyučující vhodně a účelně využívali vlastních materiálů, nejvíce při opakování a procvičování učiva. Zejména ve třídách 1. a 2. ročníku byly hojně využívány pomůcky pro rozvoj sluchového a zrakového vnímání. K vyvození nového učiva napomáhaly nástěnné mluvnické přehledy.

Žáci byli většinou seznámeni s programem výuky, vyučovací cíl byl sdělen žákům jen ojediněle s vhodnou motivací. Cílem hospitovaných hodin bylo upevňování jazykového učiva a rozvoj čtenářských dovedností. Stanovené výukové cíle byly svým obsahem přiměřené schopnostem žáků. Rozsah učiva všichni učitelé vhodně přizpůsobovali prospěchově slabším žákům a žákům se specifickými vývojovými poruchami učení (SVPU). Pro vynikající žáky však chyběly úkoly náročnější, problémové či praktické.

Organizace práce v hodinách měla velmi dobrou úroveň. Pokyny byly zadávány účelně, klidně a srozumitelně. V první třídě bylo procvičováno učivo frontálně, ale různými moderními metodami s využitím pomůcek a celého prostoru učebny. Ve druhých a zejména v páté třídě byla efektivně zařazena skupinová práce, pro kterou měli žáci vytvořeny návyky. Práce s učebnicemi byla využita nejvíce při samostatných činnostech.

Převažující formy pozitivního hodnocení a povzbuzení udržovaly pozornost žáků. Pasivně některých jedinců nebyla ze strany učitelů věnována náležitá pozornost, motivační výzva směrem k těmto žákům zřetelně chyběla.

Písemné záznamy v sešitech byly stručné a věcné. Učitelé nedbali důsledně na správnost a úpravu zápisů v sešitech.

Artikulační rozcvičky a jazykolamy na začátku vyučovací hodiny splnily svůj účel. Negativem většiny hodin byl malý prostor, který poskytovali učitelé žákům k dalšímu rozvoji komunikativních dovedností. Otázky, které vyučující kladli, často umožňovaly žákům pouze jednoslovné odpovědi.

Všichni žáci i učitelé jednali ve vyučování klidně a vstřícně, ve všech třídách byla dobrá

pracovní atmosféra s respektováním daných pravidel.

Kvalita výuky českého jazyka na prvním stupni je průměrná.

Druhý stupeň

Ve třídách na druhém stupni se uskutečnily hospitace v jazykovém vyučování, ve slohu i v literatuře. Zápisy probraného učiva v třídních knihách a vzdělávací cíle všech sledovaných vyučovacích hodin byly v souladu s učebními osnovami.

Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dané platnými právními předpisy nesplňuje jeden učitel českého jazyka, což se částečně projevilo v kvalitě sledovaných vyučovacích hodin.

Materiální zajištění předmětu je na velmi dobré úrovni a umožňuje v plném rozsahu realizaci vzdělávacího programu. Žáci všech tříd 6. - 9. ročníku pracovali s jednotnými učebnicemi v jazykovém vyučování i v literatuře. Učitelé i žáci využívají školní knihovnu, která obsahuje v několika výtisících doporučenou a doplňkovou četbu, encyklopedickou, odbornou a metodickou literaturu a také metodické a odborné časopisy. Potřebné jazykové příručky vzhledem k počtu žáků má škola v nedostatečném množství. Podle finančních možností školy se fond knihovny každoročně rozšiřuje. Učitelé českého jazyka mají k dispozici kvalitní audiovizuální techniku, alternativní učebnice, různé metodické a doplňkové materiály, audiokazety pro výuku literatury, některé používané nástěnné mluvnické přehledy jsou však již zastaralé a nevyhovující.

Výuka českého jazyka probíhala v kmenových učebnách, ve kterých jsou žákům průběžně prezentovány názorné pomůcky k aktuálnímu učivu.

Ve všech sledovaných vyučovacích hodinách byly žákům sděleny stanovené vzdělávací cíle. Ve výuce slohu a literatury získali vyučující zájem žáků s využitím motivačních faktorů a vytvořením příjemné atmosféry.

Organizace a použité vyučovací formy a metody nebyly vždy zvoleny účelně a s potřebnou logickou návazností. V těchto vyučovacích hodinách převažovala frontální forma výuky s minimální příležitostí pro většinu žáků aktivně se uplatnit, s nedostatkem komunikativních činností a bez diferenciací podle schopností jednotlivých žáků. Vynikajícím způsobem byla vedena výuka slohu a literatury, a to jak efektivním využitím vyučovacího času, výběrem činností pro skupiny a jednotlivce, tak i přizpůsobením cílů, náročností úkolů a průběžným pozitivním oceňováním výkonů méně úspěšných a integrovaných žáků. K všeobecným kladům výuky v předmětu český jazyk patřilo účelné využívání textů v učebnici, jazykových příruček a dalších vhodných pomůcek, např. hudebního nástroje. Pozitivně je hodnocena uplatňovaná aktualizace probíraného učiva, propojení jazykových, stylistických a literárních prvků a také důraz na správnost vyjadřování žáků.

Klasifikované hodnocení žáků v žákovských knížkách nebylo ke dni inspekce příliš četné. Příkladnou výjimkou k posílení sebedůvěry žáků byl dostatek pozitivní klasifikace za aktivity a úspěšné splnění individuálních úkolů u jedné z vyučujících. Některé vyučovací hodiny postrádaly závěrečné shrnutí a vyhodnocení jednotlivců, případně celé třídy.

Písemné záznamy v sešitech žáků, které nebyly od začátku školního roku některými učiteli kontrolovány, měly nízkou grafickou i obsahovou úroveň.

Verbální komunikace většiny učitelů svou věcnou, odbornou a jazykovou správností a zejména vstřícný vztah k žákům ovlivňovaly příznivě emocionální klíma ve třídě a celkově působily pozitivně na jednání a bezproblémové chování žáků.

ČŠI hodnotí kvalitu výuky v předmětu český jazyk na druhém stupni jako průměrnou.

Souhrnně je hodnocena kvalita výuky v předmětu český jazyk jako průměrná.

Německý jazyk

Vzdělávací cíle vyučovacích hodin se shodovaly s obsahem učebních osnov. V některých třídách byly vytčené cíle málo náročné vzhledem k věku žáků a standardům vzdělávání.

Z hlediska pedagogické a odborné způsobilosti učitelů německého jazyka je situace v rámci sledovaných předmětů nejméně příznivá a neodpovídá platným předpisům. Na kvalitě výuky některých učitelů se tato skutečnost neprojevila negativně.

Předmět německý jazyk se vyučuje převážně v kmenových učebnách. Odborná jazyková učebna s podnětným učebním prostředím pro vzdělávání cizích jazyků se využívá ve větší míře pro výuku anglického jazyka.

Materiální zajištění předmětu uceleným učebnicovým souborem, didaktickou technikou, alternativními učebnicemi, slovníky, časopisy a dalšími učebními texty, slovními a obrazovými kartami aj. odpovídá potřebám výuky cizího jazyka. Ve vyučovacích hodinách byly názorné učební pomůcky a didaktická technika využívány účelně.

Častým střídáním různých činností, zařazením soutěží, zpěvu, u nejmladších žáků i her byla psychohygienická hlediska výuky dodržována. Přetěžování žáků během vyučování ani množstvím a rozsahem zadávaných domácích úkolů nebyla zjištěno. Zařazení předmětu v rozvrhu hodin bylo provedeno optimálně.

Základní cíl výuky - rozvoj komunikativních dovedností nebyl umožněn ve všech vyučovacích hodinách především volbou nevhodných učebních metod a forem práce. Chyběly aktivizující metody skupinových forem práce s vytvořením partnerského prostředí a dostatkem příležitostí pro komunikaci. V těchto hodinách se objevovala jen stereotypní mechanická komunikace, která způsobila pasivitu, nezájem a minimální tvořivost žáků. Výuka měla pomalé tempo s nízkou intenzitou výuky a neefektivním využitím vyučovacího času.

Část vyučovacích hodin odpovídala svou strukturou i zvolenými efektivními činnostmi specifické a cílům výuky cizího jazyka. Učitelé zařadili problémové učení, skupinovou práci, účelně byl využit poslech s ověřováním porozumění a poznatky z reálií německy mluvících zemí. Byl kladen důraz na zvukovou správnost jazyka a rozvoj všech řečových dovedností, při samostatné práci učitelé vyžadovali od žáků uvědomělé osvojování gramatického a lexikálního učiva.

Některými vyučujícími byl podceněn význam vstupní i průběžné motivace. Pozitivní hodnocení a pochvala byly využity častěji, méně aktualizace učiva s využitím tvořivosti a zkušeností žáků. Hodnocení klasifikací mělo vždy formativní charakter, bylo objektivní, ale jen ojedinělé.

Německý jazyk nepoužívali všichni vyučující ani v komunikaci při základních organizačních pokynech. Zájem o práci, dostatek samostatnosti a snahu o vzájemný dialog s učiteli a spolužáky projevovali žáci jen v některých vyučovacích hodinách. Podnětná a stimulující pracovní atmosféra s žádoucí uvolněností žáků byla patrná rovněž jen v části hodin. Nevhodné projevy v chování žáků se v průběhu vyučování neprojevily.

ČŠI hodnotí kvalitu výuky v předmětu německý jazyk jako průměrnou.

Fyzika

Tematické rozvržení učiva v 6. - 9. ročníku odpovídá učebním osnovám, kontinuita výuky je zajištěna. Dle předložených tematických plánů učiva v 6. ročníku chyběly laboratorní práce a v 8. ročníku byly zařazeny nevhodně. V 9. ročníku bylo naplánováno velké množství

rozšiřujícího učiva, stanovené výukové cíle neodpovídaly aktuálnímu složení tříd.

Fyziku vyučují tři učitelé a všichni splňují podmínku odborné a pedagogické způsobilosti pro daný typ školy.

Výuka probíhala v kmenových učebnách. Odborná pracovna nemá funkční vybavení, slouží jako kmenová učebna. Vybavení spíše zastaralými pomůckami umožňuje realizovat výukové cíle, nové pomůcky se již delší dobu nepořizovaly. Žáci 6. - 8. ročníku měli vhodné učebnice. Pro 9. ročník je škola obdržela od dodavatele opožděně, žákům byly předány až v průběhu inspekce.

Struktura hodin, rozsah a obsah učiva i pracovní tempo zpravidla odpovídaly věku a schopnostem žáků. Pouze v jedné hodině nebylo množství a sled informací adekvátní aktuální situaci ve třídě. Učitelé uplatňovali efektivní metody a formy práce založené na výkladu kombinovaném s diskuzí, analýze jevů a jejich zobecnování, provádění názorných pokusů (učitelé i žáci), řešení příkladů. Důraz kladli na spojení teorie s praxí, žáky systematicky vedli ke schopnosti aplikovat učivo. Převládala společná činnost, samostatná nebo skupinová práce byla zařazována výjimečně. Pro vyjádření vlastního názoru neměli žáci někdy dostatek prostoru, ve vyšších ročnících se málo podíleli na společném řešení příkladů. Nedostatkem některých hodin byla absence důslednější zpětné vazby. Učivo bylo interpretováno na odpovídající odborné úrovni, zjištěny byly pouze drobné formální nedostatky.

Trvalá, účinná motivace byla založena na názorných frontálních a demonstračních pokusech, využívání zkušeností žáků a možnosti uplatnit získané vědomosti a dovednosti v praktickém životě. Ke vzbuzení zájmu žáků přispěla i prezentace učiva formou hledání souvislostí a zařazení zábavných prvků. Opakování učiva bylo vhodně využíváno k plynulému přechodu k novému učivu. Učitelé v diskuzi účelně využívali i nesprávných žakovských odpovědí.

Výkony žáků byly hodnoceny zejména slovně, někdy však hodnocení zcela chybělo. Prověrkami, zkoušením ani domácími úkoly nebyli žáci přetěžováni.

Přes rozdílné způsoby vystupování a komunikace učitelů se žáky byla ve všech hospitovaných hodinách příznivá pracovní atmosféra. Verbální i neverbální projev učitelů měl pozitivní vliv na průběh vyučování. Vztahy mezi žáky a učiteli byly založeny na vzájemném respektování, komunikace byla přirozená. Rozvíjení řečových dovedností žáků nebyla vždy věnována dostatečná pozornost.

Kvalita výuky fyziky má celkově spíše nadprůměrnou úroveň. Dílčí nedostatky byly zjištěny v oblasti plánování a podmínek výuky. Pozitivně je hodnocena zejména oblast motivace, hodnocení, interakce a komunikace.

Matematika

Zařazení tematických celků do jednotlivých ročníků odpovídá učebním osnovám. Drobné připomínky ČŠI byly vzneseny pouze k plánovaným hodinovým dotacím některých témat v 6. a 7. ročníku a časovému zařazení kapitoly goniometrické funkce v 9. ročníku.

Výukové cíle byly stanoveny s ohledem na složení tříd, rozšiřující učivo bylo zařazováno dle situace.

Předmět vyučují učitelé s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Vybavení pomůckami umožňuje realizovat výukové cíle. Inventář je průběžně doplňován zejména tabulovým nářadím a kalkulátory. K dispozici jsou i výukové počítačové programy, v průběhu inspekce nebyly využity. Všichni žáci mají učebnice, v 5. ročníku používají i různé pracovní sešity. Dle potřeby využívali učitelé i jiné pracovní materiály (sbírky úloh, starší učebnice).

Výuka byla založena na uplatňování tradičních metod a forem práce. Převládala frontální činnost spojená s diskuzí a samostatnou prací žáků. Skupinová práce nebo diferencované zadávání úloh bylo ojedinělé. Individuální péče byla v dostatečné míře věnována žákům pomalejším a žákům se specifickými vývojovými poruchami učení, zpravidla v průběhu samostatné práce v lavicích a u tabule. Ve většině hodin odpovídalo pracovní tempo i množství učiva schopnostem žáků. V některých hodinách však neměli dostatek prostoru pro vyjádření vlastního názoru, důsledně nebyl uplatňován princip zpětné vazby. Účelně byla zařazována práce s učebnicemi a pracovními sešity. Pro názornost výuky měli učitelé i žáci potřebné učební pomůcky. Didaktická technika (např. zpětný projektor) nebyla využívána, přestože bylo účelné ji při probírání některých kapitol geometrie zařadit. Nové učivo bylo vhodně vyvozováno v logických souvislostech na základě dříve získaných znalostí žáků a většinou bylo prezentováno na odpovídající odborné úrovni.

Vstupní i průběžná motivace byla uplatňována nepravidelně, v některých hodinách bylo složité vzhledem k obsahu učiva žáky dostatečně a vhodně motivovat. Učitelé vycházeli především ze zkušenosti žáků, zařazovali zajímavé nebo problémové úlohy a ukázky aplikace teoretických vědomostí do praxe. Zadávání úloh bylo jednotné pro všechny žáky bez ohledu na jejich schopnosti. Při řešení příkladů učitelé poskytovali žákům potřebnou pomoc a upozorňovali na možné problémy.

Slovní hodnocení výkonů žáků mělo převážně pozitivní účinek. Krátce zdůvodněná klasifikace při zkoušení u tabule byla spíše hodnocením chyb a nedostatků. Dílčí klasifikace za rychlost a přesnost výpočtů bez vnitřní diferenciaci neumožnila všem žákům seberealizaci.

V době inspekce nebylo zjištěno přetěžování žáků nadměrným písemným zkoušením ani neúměrnými domácími úkoly. Pro komplexní ověřování vědomostí zadávají učitelé čtvrtletní písemné práce. Paralelní ročníky mají zpravidla stejný text, způsob bodového hodnocení a klasifikace, což umožňuje určité srovnání. Analýza chyb a nedostatků je prováděna jen částečně.

Převážná část hodin probíhala v klidné atmosféře při respektování dohodnutých pravidel jednání. Pro rozvoj komunikativních schopností někdy nevytvářeli učitelé dostatek prostoru. Žáci odpovídali stručně, jednoslovně, jejich myšlenky nebyly dále rozvíjeny. Verbální projev učitelů většinou pozitivně ovlivňoval průběh výuky.

Kvalita výuky matematiky má spíše nadprůměrnou úroveň.

Chemie, přírodopis a přírodověda

Společná zjištění

V souladu s učebními osnovami zpracovali všichni vyučující tematické a časové rozvržení učiva.

Výuku těchto předmětů zajišťují učitelé s odpovídající pedagogickou a odbornou způsobilostí.

Vyučovací hodiny se uskutečnily částečně v kmenových učebnách se standardním vybavením. Učebny chemie a přírodopisu, v nichž probíhaly některé sledované hodiny, byly funkčně a podnětně zařízeny. Pozitivnímu vztahu žáků k přírodě napomáhají školní terária, akvária a voliéra, o které pečují žáci zejména v nepovinném předmětu člověk a příroda.

Používané pomůcky jsou většinou starší.

Chemie

Vyučující volili převážně typ smíšené hodiny s kombinací výkladu a řízeného rozhovoru.

Struktura hodin odpovídala věku žáků a výukovým cílům. Prezentací učiva vyvozováním, které bylo doprovázeno pozorováním a demonstračními pokusy, bylo stanovených cílů dosaženo. Samostatné nebo skupinové činnosti byly zařazovány ojedinele. Při převládajícím řízeném rozhovoru byli žáci vedeni k pochopení a schopnosti aplikovat získané poznatky.

Žáci byli verbálně motivováni především v úvodních částech vyučovacích hodin při seznamování s jejich plánovaným programem. Průběžná motivace spočívala zejména v uplatnění diskuzní metody a zapojení žáků do praktických činností.

Vztahy mezi učiteli a žáky působily přirozeně, komunikace byla založena na důvěře. Žáci svým chováním a smyslem pro práci vyjadřovali pozitivní vztah k výuce.

Výuka chemie má nadprůměrnou úroveň.

Přírodovědné předměty - přírodopis a přírodověda

Ve vyučovacích hodinách převládal řízený rozhovor doprovázený popisem a vysvětlováním. Kladem vyučovacích hodin přírodopisu bylo účelné uplatnění názorných trojrozměrných pomůcek, audiovizuální techniky, využití látek souvisejících s probíraným učivem a používaných v běžném životě a pohotově sestavovaná schémata a grafická znázornění na tabuli. V přírodovědě byly častěji střídány pracovní činnosti, využívány dvojrozměrné pomůcky a multiplikáty instalované na nástěnce. Při řízeném rozhovoru byl vytvářen prostor pro iniciativu, aktivitu a samostatné učení, byly rozvíjeny techniky podporující zapamatování učiva. Z hlediska odborné správnosti bylo učivo interpretováno správně. Vzhledem k věkovým zvláštnostem a náročnosti učiva bylo množství předávaných informací i rozsah písemných záznamů přiměřené. V jedné vyučovací hodině byl zaznamenán individuální přístup k žákovi se specifickými vývojovými poruchami učení.

Motivační účinek měla aktualizace učiva s využitím znalostí z blízkého regionu školy. Učitelé prověřovali výchozí znalosti a dovednosti, hodnocení žákovských výkonů bylo objektivní a spravedlivé.

Při zvolených metodách práce byl vytvářen prostor pro vstřícnou komunikaci. Žáci projevovali kladný vztah k výuce, ochotně reagovali na pokyny vyučujících. Ve třídách převládala přátelská a podnětná pracovní atmosféra.

Celková úroveň výuky je spíše nadprůměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání

Na základě provedených hospitací a další kontrolní činnosti hodnotí Česká školní inspekce kvalitu vzdělávání ve sledovaných předmětech jako spíše nadprůměrnou.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

K přednostem písemně zpracované koncepce rozvoje školy na období 1999 - 2003 patří především její výrazná orientace na oblast výchovy a vzdělávání. Reálnost koncepčních záměrů je podložena skutečnými možnostmi školy z hlediska jejího personálního zabezpečení a materiálního vybavení. Důraz je kladen na rozšíření vzdělávací nabídky volitelných předmětů. Prioritní postavení mají předměty informatika, technické činnosti, přírodovědná praktika a základy druhého cizího jazyka. V koncepčních cílech je věnována pozornost také aktivitám pro

volný čas žáků. Velké množství zavedených zájmových útvarů dokládá, že zmíněná podpora nemá pouze proklamativní charakter. Koncepce je zaměřena také na spolupráci s organizacemi a dalšími partnery, na personální strategii, budování informačního systému a zajištění materiálního zázemí.

Většina záměrů vedoucích ke zkvalitnění a modernizaci fondu učebních pomůcek jednotlivých kabinetů byla realizována.

Součástí koncepce je analýza podmínek školy s ohledem na změny v počtech žáků v místě školy i v okolních obcích.

Projednání koncepčních záměrů se zřizovatelem a s rodiči a nebylo prokázáno.

Roční plán práce vymezuje základní cíle v nejdůležitějších činnostech školy a přímo navazuje na záměry uvedené v koncepci. Součástí ročního plánu práce je kalendářní rozpis vzdělávacích aktivit, soutěží, kulturních a sportovních akcí.

Zcela netradičním způsobem jsou sestavovány měsíční plány. Ředitel školy zainteresoval do plánování konkrétních aktivit ostatní pedagogické pracovníky. Možnost provést záznam o plánované a následně realizované akci v daném měsíci jednotlivými pedagogickými pracovníky se ve škole osvědčila. Je považována za funkční zejména pro aktivní podíl a spoluzodpovědnost ostatních pracovníků za činnost školy.

Plánovitě je prováděna kontrola v oblasti provozu školy a ve výchovně-vzdělávací činnosti. Výchovná poradkyně se při výkonu své funkce řídí vypracovaným plánem práce. Výuka ve všech ročnících probíhá podle schválených učebních dokumentů.

Nabídka pěti volitelných a pěti nepovinných předmětů respektuje individuální zájmy a potřeby žáků, umožňuje rozvíjení jejich talentu a tvořivosti. Zájmové kroužky školního klubu přispívají k hodnotnému využívání volného času žáků. Tuto skutečnost hodnotili pozitivně i rodiče v dotazníku ČŠI.

Žákům se specifickými vývojovými poruchami učení je věnována náležitá péče. Vyučující se při práci s těmito žáky řídí individuálními vzdělávacími programy.

Plánování je systematické, jsou vymezeny základní cíle pro většinu oblastí práce školy. Plánování je pojato jako součást řízení školy, vychází ze specifických podmínek regionu, má velmi dobrou úroveň.

Organizování

Organizační struktura a vzájemné vztahy podřízenosti a nadřízenosti vyplývají z předloženého schématu. Kompetence vedoucích pracovníků byly písemně stanoveny. Pokyny a další povinnosti ostatních pedagogických pracovníků jsou podrobně rozvedeny v řádu školy. Pověření učitelé plní úkoly vedoucích předmětových komisí, jejichž kompetence však nebyly stanoveny. Učitelé stejné nebo blízké odbornosti se scházejí podle potřeby, řeší zejména otázky organizační a materiální, nejsou však dostatečně využíváni po stránce metodické, hodnotící a kontrolní. O jejich činnosti nejsou žádné písemné záznamy. Zápisy z jednání pedagogické rady jsou vedeny formou zpráv třídních učitelů a dalších příloh, nevypovídají však o závěrech porady nebo přijatých opatřeních.

Vnitřní informační systém je funkční a je založen na tradičních mechanismech (porady, nástěnky, osobní kontakt). K dispozici je také vnitřní telefonní okruh. Rodiče získávají potřebné informace na třídních schůzkách (2x ročně) a konzultacích (rovněž 2x ročně), průběžně jsou informováni prostřednictvím žákovských knížek nebo deníčků. Rodičům je dána možnost navštěvovat i vyučovací hodiny. V závěru školního roku jsou pravidelně organizovány informativní schůzky s prohlídkou školy pro rodiče a budoucí žáky

1. a 6. ročníků. Podněty a připomínky mohou žáci prezentovat prostřednictvím schránky důvěry, byla však využívána minimálně. Školní řád umožňuje žákům vytvořit žákovskou samosprávu. Pro její vznik zatím škola nevytvořila vhodné podmínky, koordináční činností nebyl pověřen žádný pedagog. S anketami a dotazníky pro žáky nebo jejich rodiče škola pracovala omezeně.

Škola se výrazně prezentuje na veřejnosti účastí a organizováním mnoha sportovních, kulturně-společenských a vzdělávacích akcí (i pro dospělé) a soutěží. Na tomto úseku škola úzce spolupracuje se zřizovatelem a dalšími partnery. Vysoce pozitivně je hodnocena např. tvorba metodických pomůcek – anglických slovníčků nebo pořádání matematické soutěže pro žáky 4. ročníků škol okresu Šumperk. Dostatek informací o práci školy poskytuje také výroční zpráva o činnosti školy a školní noviny, které vycházejí zpravidla dvakrát ročně.

Organizace vyučování odpovídá obecně závazným právním předpisům. Zařazení vyučovacích hodin do rozvrhu je většinou v souladu s psychohygienickými zásadami. Připomínky byly vneseny pouze k zařazení některých předmětů s dvouhodinovou dotací do rozvrhu hodin (vždy dva dny po sobě) ve většině tříd 7. - 9. ročníku. Vhodně jsou v rozvrhu zařazeny předměty výchovného charakteru.

Vzorně je zabezpečován pitný režim žáků a využití volného času k jejich relaxaci před vyučováním a o přestávkách.

Organizační uspořádání školy umožňuje účinné řízení školy, informační systém je funkční. Rezervy jsou ve využívání metodických orgánů a získávání informací od žáků a rodičů. Pozitivně je hodnocena prezentace školy na veřejnosti. Organizování má celkově spíše nadprůměrnou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

K pružnému vedení pracovníků přispívá možnost každodenního osobního kontaktu ředitele školy se všemi pracovníky a osvědčený způsob předávání písemných informací, sdělení a pokynů, které jsou včas a přehledně prezentovány na informačních tabulích v prostorách vedení školy. Pracovníci školy respektují pokyn ředitele a sledují pravidelně (při příchodu do školy a na konci vyučovacího dne) předkládaná sdělení.

Péči o začínající a nekvalifikované učitele věnuje ředitel školy potřebnou pozornost. Všichni začínající učitelé mají přiděleny uvádějící učitele, kteří jim poskytují spolu s vedením školy odbornou a metodickou pomoc. V případě zájmu nekvalifikovaných učitelů o další působení ve školství a s ohledem na potřeby školy vytvořil ředitel organizační podmínky pro jejich dálkové studium. Kvalifikovaným učitelům umožňuje a doporučuje rozšíření odborné způsobilosti. Ředitel školy podporuje organizačně i finančně zájem a vlastní iniciativu učitelů o další vzdělávání pedagogických pracovníků. Priority stanovil v oblasti cizích jazyků a informatiky. Dokladem je četná účast učitelů na akcích Pedagogického centra Šumperk i dalších vzdělávacích aktivitách, které jsou přínosem pro výchovně-vzdělávací činnost školy. Některé vzdělávací a metodické akce byly organizovány také ve škole a byly nabízeny i pedagogickým pracovníkům okolních škol.

Kvalita výchovně-vzdělávací práce, iniciativa a tvořivost učitelů jsou vedením školy oceňovány a zařazeny mezi stanovená a prokazatelně všem známá kritéria pro hodnocení pedagogických pracovníků. Ředitel školy stanovil i kritéria pro přidělení mimořádných odměn.

Vedení a motivování pracovníků je účinné. Je hodnoceno jako vynikající.

Kontrolní mechanismy

System vnitřní kontroly je postaven na vypracovaných plánech kontrolní činnosti, které jsou orientovány na oblast provozu školy a na výchovně-vzdělávací práci. V návaznosti na organizační schéma je provádění kontrol rovnoměrně rozděleno mezi oba členy vedení školy, kompetence jsou stanoveny. Kontrola pedagogické dokumentace nebyla prováděna důsledně. V dokumentaci třídního učitele zjistila ČŠI jen drobné nedostatky, jejichž odstranění bylo projednáno s ředitelem školy.

Na provádění kontroly průběhu výchovně-vzdělávacího procesu se podílí ředitel školy i jeho zástupce formou hospitací, při kterých je sledován průběh hodin, jsou vymezovány klady, nedostatky a nechybí ani závěrečná hodnocení a přijetí opatření. Podpisy dokládají, že učitelé byli se závěry z hospitací seznamováni. Zvýšená pozornost při hospitacích je věnována začínajícím a nekvalifikovaným učitelům a výuce cizích jazyků. Při hospitacích byly rovněž sledovány obtíže přechodu žáků z prvního na druhý stupeň, zvláště u žáků přicházejících z okolních obcí. K posouzení úrovně znalostí žáků jsou ve škole používány standardizované testy pro žáky devátých tříd a testy Kalibro a Scio. Pro žáky šestých tříd si vyučující českého jazyka a matematiky sestavují vlastní prověrky. Analýza výsledků učení žáků se neprovádí.

Stávající systém kontroly neumožňuje řediteli školy účinně sledovat plnění učebních osnov. V tomto směru nebyly využívány metodické orgány.

Při kontrolách finančního hospodaření byly sledovány účetní doklady, pokladní hotovost a čerpání rozpočtu. Ze zápisů vyplývá, že ve finančním hospodaření školy se nevyskytly nedostatky.

Nedostatkem kontrolních mechanismů je absence analýzy výsledků kontrol kvality práce pedagogů, úrovně výsledků učení žáků a nedůsledná kontrola plnění učebních osnov.

Oblast kontroly má průměrnou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Efektivita řízení spočívá v promyšleném plánování, účinné motivaci pracovníků a funkčním organizování. Dílčí nedostatky se vyskytly v oblasti kontrolní činnosti a ve využití metodických orgánů. Celkově má řízení velmi dobrou úroveň.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Úroveň výuky ve třídách s integrovanými žáky se specifickými vývojovými poruchami učení (SVPU)

Česká školní inspekce hodnotila úroveň výuky na základě osmi hospitací ve třídách s integrovanými žáky a v jedné vyučovací hodině reedukace specifických vývojových poruch učení. Kontrolou příslušné pedagogické dokumentace (odborných posudků a individuálních vzdělávacích programů) a pomůcek pro nápravu SVPU, prohlídkou žákovských sešitů, rozhovory se žáky, učiteli a ředitelem školy bylo zjištěno:

- Ve školním roce 2000/2001 vykazuje škola celkem třicet dva integrované žáky (IŽ) s SVPU. Navýšené finanční prostředky, které škola požaduje, jsou určeny na speciální učebnice, učební pomůcky a mzdy pedagogických pracovníků.
- Kontrolou příslušné dokumentace bylo zjištěno, že všechny odborné posudky byly vypracovány pracovníky pedagogicko-psychologické poradny (PPP) nebo speciálně-pedagogického centra (SPC) a jsou pro tento školní rok platné. Uvádějí druh a stupeň postižení a obsahují konkrétní doporučení pro práci se žákem.

- Pro všechny IŽ zpracovali třídní učitelé, případně učitelé českého jazyka individuální vzdělávací programy (IVP), které vycházejí ze závěrů a doporučení odborných pracovišť. Ne vždy však vycházejí z konkrétního pedagogického vyšetření, ve kterém jsou specifikovány jednotlivé problémy ve čtení, psaní a v mluveném projevu. V IVP je určen způsob práce i některé speciální metody, zohledňování výkonu, způsob klasifikace a údaje týkající se reedukační péče mimo vyučování. Úroveň jejich zpracování je rozdílná, od vynikajících po průměrné. Rodiče svým podpisem potvrdili seznámení s IVP. Nedostatkem těchto plánů je absence průběžného hodnocení jednotlivých úkolů.
- V průběhu hospitací byla zjištěna pravidelná práce s IŽ, zejména formou zvýšené pozornosti těmto žákům, ověřováním porozumění při zadávání samostatné práce, úpravou rozsahu učiva a převážně motivujícím hodnocením. Kromě čtecích okének a předtištěných doplňovacích cvičení nebylo v hodinách využito jiných speciálních pomůcek. Speciální softwarové programy pro výuku žáků s SVPU škola nemá. Za vynikající v práci s IŽ považuje ČŠI zavedení sešitu s mluvnickými přehledy a nejčastějšími obtížnými pravopisnými jevy, který žákům slouží po celou dobu výuky na druhém stupni. Žáci jej běžně používali ve výuce, v reedukační péči i při domácích úkolech. Cennou pomůckou pro žáky jsou zejména při přijímacím zkouškám.
- Namátkovou kontrolou sešitů, diktátů, prověrek a žákovských knížek bylo zjištěno, že většina učitelů upravuje IŽ rozsah písemných cvičení, diktátů i domácích úkolů a zohledňuje je při klasifikaci. Ve školním roce 1999/2000 bylo na žádost rodičů sedm žáků hodnoceno na vysvědčení slovně.
- Reedukační péči v době mimo vyučování provádějí na prvním stupni třídní učitelé a na druhém stupni učitelé českého jazyka. Všichni dosud neabsolvovali specializační kurz nápravy SVPU. V reedukaci na prvním stupni chybí individuální práce se žáky na odstranění některých diagnostikovaných poruch. Ve škole se neprovádí metodické vedení učitelů, kteří se věnují IŽ. Materiálně-technické zabezpečení reedukace je na velmi dobré úrovni.

Dokumentace o integrovaných žácích je vedena ve smyslu Metodického pokynu čj. 16 138/98-24, k integraci dětí a žáků se speciálními potřebami do škol a školských zařízení. Česká školní inspekce hodnotí péči o integrované žáky jako nadprůměrnou. Za příkladnou považuje práci se žáky, kteří už nejsou integrováni, ale je jim odborným pracovištěm doporučeno zohlednění.

Inspekční zjištění vztahující se k anonymnímu oznámení

V průběhu komplexní inspekce se nepotvrdilo anonymní oznámení o špatné úrovni vedení a výchovně-vzdělávací činnosti školy inspekčními zjištěními ani řízeným rozhovorem s ředitelem školy a předloženými průkaznými materiály. Negativní hodnocení činnosti školy nevyplývá ani z analýzy dotazníku České školní inspekce pro rodiče.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Podkladová inspekční dokumentace základní školy a dotazník pro ředitele před inspekcí

- Zahajovací výkaz k organizaci školy na školní rok 2000/2001
- Rozhodnutí Školského úřadu Šumperk o změně v zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 18. 11. 1999 čj. 73/99-B-00
- Další vybraná povinná dokumentace školy: rozvrh hodin, řád školy, třídní knihy školního roku 1999/2000 a 2000/2001 tříd, v nichž proběhly hospitace, vybrané třídní výkazy školního roku 1999/2000 a 2000/2001, katalogové listy, osobní dokumentace pedagogických pracovníků, osobní dokumentace žáků se zdravotním postižením, zápisy z jednání pedagogické rady, výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000
- Učební dokumenty, tematické plány učiva sledovaných předmětů
- Vybrané kontrolní práce, sešity a žákovské knížky
- Koncepce rozvoje školy na období 1999/2003
- Plán práce na školní rok 2000/2001 s přílohou
- Měsíční plány práce
- Plán práce výchovné poradkyně
- Plány kontrolní činnosti
- Organizace školního roku 2000/2001
- Záznamy z hospitací ředitele a zástupce ředitele ve školním roce 1999/2000
- Záznamy o provedených kontrolách finančního hospodaření školy
- Kritéria hodnocení pedagogických pracovníků
- Výpisy inventáře sledovaných předmětů

ZÁVĚR

- *Schválené učební dokumenty jsou plněny. Přes dílčí nedostatky v plánování a rozvržení učiva některých sledovaných předmětů hodnotí Česká školní inspekce oblast plánování a přípravy výuky jako velmi dobrou. Pro integrované žáky se specifickými vývojovými poruchami učení jsou zpracovány individuální vzdělávací programy, které prokázaly svou funkčnost.*
- *Nabídka vzdělávacích a volnočasových aktivit je kvalitní. Uspokojuje potřeby žáků, rozvíjí jejich zájmy a talent, přispívá k hodnotnému využívání jejich volného času. Z dotazníku České školní inspekce pro rodiče je zřejmé, že rodiče jsou s touto oblastí činnosti školy velmi spokojeni.*
- *Personální zajištění výuky sledovaných předmětů z hlediska požadované pedagogické a odborné způsobilosti má různou úroveň. Pro výuku přírodovědných předmětů je vynikající a v předmětech český jazyk a německý jazyk nesplňují všichni učitelé podmínku pedagogické a odborné způsobilosti pro daný typ školy v souladu s obecně závazným předpisem. Tato skutečnost jen částečně ovlivnila kvalitu výuky.*
- *Prostory školní budovy poskytují pro výchovně- vzdělávací činnost velmi dobré podmínky s výjimkou dvou učeben na prvním stupni, které kapacitně neodpovídají počtům žáků ve třídách. Pracovní a učební prostředí žáků a učitelů je funkčně vybaveno, interiér učeben, kabinetů, společných prostor aj. je čistý, esteticky a podnětně upravený. Pro výuku kontrolovaných předmětů je škola vybavena učebnicemi, které již odpovídají vzdělávacímu programu Základní škola, případně se jejich aktualizace dokončuje. Fond dalších učebních materiálů, učebních pomůcek a didaktické techniky má celkově standardní úroveň. K zajištění názornosti výuky ve sledovaných vyučovacích hodinách byly učební pomůcky a didaktická technika používány účelně.*
- *V důsledném dodržování psychohygienických kritérií má škola rezervy. Česká školní inspekce zjistila dílčí nedostatky v rozvrhu hodin a při respektování psychohygieny v průběhu výuky.*
- *Výuka ve sledovaných předmětech vykazovala souhrnně velmi dobrou úroveň. Některé vyučovací hodiny vynikaly uplatněním rozmanitých učebních metod a forem práce, individuálním přístupem k žákům a efektivním využitím vyučovacího času. Negativně byla ovlivněna účinnost výuky ve vyučovacích hodinách, kde převažovaly aktivity učitelů nad činnostmi žáků.*
- *V řízení školy, které je založeno na promyšlené koncepci, systematickém plánování, velmi dobře pojaté organizaci chodu školy a příkladném vedení a motivování pracovníků, výrazně převažují pozitiva. Ke zkvalitnění výchovně-vzdělávací činnosti školy nevyužil ředitel školy spolupráci s metodickými poradními orgány, a to zejména v oblasti kontroly.*

Přidělené finanční prostředky ze státního rozpočtu byly využity účelně na údržbu a modernizaci učebního prostředí a potřebné vybavení učebnicemi a učebními pomůckami ve prospěch žáků a realizaci vzdělávacích programů. Efektivně byly využity i přidělené finanční prostředky na zabezpečení péče o integrované žáky se specifickými vývojovými poruchami učení.

Při komplexní inspekci nebylo zjištěno neefektivní využívání finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Činnost školy má na základě inspekčních zjištění celkově nadprůměrnou úroveň.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Zonna Němcová	Mgr. Zonna Němcová v. r.
Členové týmu	PaedDr. Rudolfa Kukulová	PaedDr. Rudolfa Kukulová v. r.
	Mgr. Zdeněk Krejčířík	Mgr. Zdeněk Krejčířík v. r.
	Mgr. Vít Široký	Mgr. Vít Široký v. r.

V Šumperku dne 24. října 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 27. října 2000

Razítko

Ředitel školy	Podpis
Mgr. Zdeněk Klimeš	Mgr. Zdeněk Klimeš v. r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacního protokolu ČŠI
Školský úřad Šumperk	2000-11-13	Mgr. Beránková
Zřizovatel: Obec Ruda nad Moravou	2000-11-13	135 354/00-05051

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacního protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly vzneseny.